

Původní sdělení, publikace, články

1. Nejprve je nutno rozhodnout tyto otázky:

- **Jaká je funkce nebo účel sdělení** - prezentace vlastních původních výsledků, nebo přehled literatury (tedy výsledky ostatních) nebo přehled určitého tématu (oboru)? Něco dalšího?
- Jde-li o původní sdělení, **v čem je původnost?** V čem se vaše přístupy a výsledky liší od poznatků již popsanych?
- **Kam bude nejlepší umístit hotový příspěvek** (který časopis)? (Zvyklosti v jednotlivých časopisech se v mnohém liší a předělávat teprve hotový text je mnohdy velmi vyčerpávající nebo i nemožné!)
- **Pro jaký okruh čtenářů nebo posluchačů bude příspěvek určen?** Co jim bude třeba sdělit, aby dobře rozuměli vaší práci?

2. Rozlišujte:

- **Původní publikace = článek (Article)**
plný text, významné původní výsledky či studie, tedy nová data nebo nový výklad stávajících; obsah a rozsah dle potřeby.
- **Poznámka (Note)**
stručné původní výsledky omezeného rozsahu; definitivní výsledky, nemusí být později jinak publikováno.
- **Sdělení (Communication, Letter)**
předběžné sdělení o velmi důležitých výsledcích, nemusí být moc experimentálních detailů – očekává se budoucí plné publikování; rychlé sdělení, omezený rozsah.
- **Přehled, rešerše (Review)**
shrnuje, koreluje a vyhodnocuje výsledky publikované v literatuře;
dobře definované téma; ne moc experimentálních detailů (není-li to přehled určité metody);
obvykle kritický přístup a nové teoretické interpretace;
slouží jako průvodce po originálních pramenech ⇒ **přesnost a úplnost citací je základní podmínkou.**

Jsou časopisy publikující pouze původní práce, časopisy na publikování přehledů a takové, které dělají obojí. Speciální na přehledy - často nepravá periodika.

3. Uspořádání materiálu

Materiál uspořádejte do **základní struktury** (nejčastěji **IMRAD**, **úvod - metody - výsledky - diskuse - závěr** - viz dále). Stavba vědecké komunikace postupuje vždy „od známého k novému“.

Máte-li **prezentovat vlastní výsledky**, vyjděte z konkrétních získaných poznatků a vyberte takovou část výsledků, aby byla do určité míry ucelená, poskytovala přehled o tom, jakou cestou se ubíralo vaše uvažování, proč jste daný experiment nebo činnost volili a jaké z daných výsledků vyvozujete závěry. Dále musíte ukázat, jakým směrem hodláte postupovat nadále a jaké jsou cíle, k nimž chcete dojít. Výsledné schéma:

- přehled stavu poznání v daném oboru,
- vlastní teorie nebo záměry,
- navrhované postupy jejich řešení,
- skutečně provedené práce a jejich výsledky,
- diskuse výsledků,
- navrhovaný další postup.

Není úplně chybné, jestliže se ukáže, že vaše práce není ještě zcela ukončená, ale je velkou chybou, ukáže-li se neujasněnost vašich dosavadních postupů a plánů do budoucnosti.

Máte-li **prezentovat stav poznání v oboru**, je důležitá především přehlednost prezentace, promyšlený a důsledný přístup k vyhledávání a studiu pramenů a schopnost nashromážděné poznatky jasně shrnout a vysvětlit. Psaní přehledů velmi časté, nikdo nemá dost času na čtení všeho.

U rešerše je nezbytný kritický přístup autora a velmi je ceněno, jestliže autor např. určité výsledky sám ověří.

4. Vlastní psaní

Zásady

Struktura celého textu nejčastěji IMRAD (**I**ntroduction, **M**ethods, **R**esults, and **D**iscussion). Tato struktura se používá ve většině odborných sdělení a odpovídá vědecké metodě deduktivního dokazování: definovat problém → vytvořit hypotézu → naplánovat → experiment potvrzující hypotézu → provést experiment → vyhodnotit výsledky.

Zvolte vhodné meztitulky, rozčleňující sdělení.

Pozor na strukturu odstavce - velmi podceňovaná!! - odstavec sestává z úvodní věty (= myšlenky) a jejího dokončení. Pozor na návaznost odstavců, tématickou posloupnost.

Jazykové vazby:

- aktivní, nebo pasivní? (text přetížený trpnými tvary sloves působí toporným a nemoderním dojmem).
- v první osobě jednotného čísla, neboli **autorský singulár** („já jsem udělal“, „já si myslím“) - v odborných sděleních málo častý, práce jediného autora jsou spíše výjimkou;
- v první osobě množného čísla:
 - **autorský plurál** („my jsme udělali“, „my si myslíme“)
 - **kolektivní plurál**;

(Pozor na významové rozlišení: napíšete-li „Tuto veličinu nazýváme standardní potenciál.“, znamená to, že ji tak nazývá každý; chcete-li zdůraznit, že pro danou veličinu jste název zvolili vy, museli byste napsat např. „Tuto veličinu jsme nazvali standardní potenciál rozhraní.“)

- v češtině hojně **vazby se vzratnými slovesy** (věta „Tato veličina se nazývá standardní potenciál.“ naznačuje opět zcela obecnou platnost tvrzení a je rozhodně mnohem lepší než věta „Tato veličina je nazývána standardní potenciál.“).

Pozor na správný zápis matematických vztahů a výrazů.

Pozor na **správnou odbornou terminologii - není přípustný laboratorní ani jiný slang!!**

Tabulky a obrazový materiál - věnovat VELKOU péči grafické stránce. Nejsou vždy jen „doprovodné“ - text a obrázek nebo tabulka se mohou doplňovat, nemají však obsahovat stejné informace, informace v obrázku se nesmějí opakovat ještě v tabulce.

Pozor na přetiskování obrázků z jiných prací - etika citování, svolení k otištění. Ale nejen to: **Oskenovaný obrázek z časopisu nebo knihy je jen zcela výjimečně dostatečně kvalitní pro další reprodukci !!**

Při výpočtech a v tabulkách uvádějte reálný počet desetinných míst, odpovídající přesnosti měření. Nezapomínejte, že i nula může být významné číslo - např. údaje 25 ml a 25,00 ml nesou rozdílnou informaci, údaje 3 mg a 0,003 g jsou identické.

Pozor na pečlivé zpracování popisků tabulek a obrázků.

Při tzv. rychlém čtení by čtenář měl během 5 až 10 min projít název, abstrakt, event. klíčová slova, tabulky a obrázky a texty k nim - proto vždy tyto součásti připravujte co nejdokonaleji!

Název

je vizitka, která musí práci „prodat“. Nejvhodnější je naformulovat název, až když je text napsán, aby název do detailu odpovídal obsahu díla. Název **musí být** stručný, gramaticky perfektní, přesný a úplný, tak aby mohl existovat sám o sobě. Pozor na délku - název o dvou nebo třech slovech bude pravděpodobně příliš vágní, název o více než 10 slovech bude asi zbytečně dlouhý. Nedaří-li se vymyslet stručný výstižný název, zkuste vytvořit titul a podtitul.

V nadpise jsou nepřijatelné nic neříkající fráze, laboratorní žargon, nevhodné jsou ale i zkratky, symboly nebo vzorce.

Kromě toho, že název získává potenciální zájemce, slouží také k vyhledávání a indexaci - proto musí obsahovat maximum informací pro počítačové zpracování a mělo by v něm být co nejvíce **klíčových slov**.

Jména autorů a jejich pracoviště

Autorský kolektiv by měl obsahovat jména těch a jenom těch, kteří k práci podstatnou měrou přispěli, i když samotný text ve skutečnosti vytvořil jediný k nim. Způsob psaní jmen autorů je zcela podmíněn zvyklostmi toho periodika, do kterého je článek předkládán. Zpravidla se uvádí alespoň jedno křestní jméno plně (tj. nikoliv iniciála) a neuvádějí se akademické tituly. Pozor na jména autorů, ve kterých jsou diakritická znaménka: jestliže je ve dvou časopisech jméno uváděno ve dvou různých transkripcích, při počítačovém zpracování se objeví jako dvě osoby. Pro každého autora je slušností uvést název instituce, na jejíž půdě práci skutečně konal (pro kolektivy autorů se označí indexovými číslicemi, hvězdičkami apod., opět podle požadavků příslušného periodika). Stalo se zvykem označit toho autora, kterému by měla být adresována korespondence, a uvést jeho elektronickou adresu, někdy i telefonní nebo faxové číslo.

Abstrakt

Stručné a výstižné shrnutí záměru a výsledků. Větná forma. Rozsah bývá předepsán, není-li je rozumný rozsah do 150 slov. Často bývá i cizojazyčný abstrakt, na jiném místě - měly by být vzájemným doslovným překladem.

Klíčová slova

Nejsou nutná, některé časopisy je nevyžadují nebo dokonce nepřipouštějí. Mohou to být slova nebo (max. ??) dvouslovná spojení, vždy podstatná jména v prvním pádě singuláru. Oddělovací znak předepsán (čárky, pomlčky, šikmá lomítka).

Citace

Patří k základním principům vědecké etiky, že musíte přiznat, co jste převzali z práce jiných. Musíte v každém případě uvést, **kdo** je autor a **kde** může čtenář tyto údaje najít (a event. si je doplnit podle svých potřeb).

Citování zvané harvardské - ve textu se uvádí např. (Novák, 1991) a vancouverské - odkazy v textu jsou označené čísly. Při harvardském citování je potom seznam literatury zásadně abecedně, při vancouverském zásadně podle pořadí, v jakém se práce vyskytují v textu.

Pozor na předpisy toho časopisu, kam příspěvek hodláte umístit: existují sice doporučení (normy), ale snad v ničem není tak velká rozmanitost jednotlivých nakladatelů nebo časopisů, jako ve způsobu citování

5. Kontrola a finální úpravy

Když text napíšete, **čtete ho znovu a znovu** (zvláště prospěšné je čtení NAHLAS) a škrtejte, škrtejte, škrtejte! Nechte rukopis uležet - a znovu zkontrolujte:

- **Obsahuje sdělení všechny potřebné součásti a informace a neobsahuje naopak zbytečnosti?**
- **Je výklad logický?** Text musí plynout v rámci určitého myšlenkového schématu, teoretická sdělení i zjištěné poznatky musí vyplňovat určité myšlenkové schéma, celý text musí plynout „odněkud někam“.
- **Má text nezbytnou návaznost?** Nezbytná je NÁVAZNOST JEDNOTLIVÝCH VĚT v odstavci a NÁVAZNOST ODSTAVCŮ.

6. Pokyny pro autory

Každý vydavatel má pro své autory vypracované pokyny, které se týkají jak formálního, tak věcného zpracování článku.

Připravily jsme pro vás pokyny, kterými byste se měli řídit při psaní článku pro úspěšné zvládnutí jedné části projektu z předmětu *Základy redakční práce*.

Rozsah článku musí být minimálně 3 strany textu včetně tabulek a obrázků ve formátu A4.

Článek zašlete ve formátu pdf na adresu eva.dibuszova@vscht.cz

Článek musí obsahovat:

1. Nadpis,
2. Jméno(a) autora(ů) a adresy autora(ů) instituce, kde autor(ři) působí,
3. Souhrn (max. 15 řádků v českém jazyce),
4. Vlastní text by měl být logicky členěný, např.:
 - Úvod – souhrn známých fakt, cíl,
 - Postup – použité metodiky, provedené práce, způsob zpracování apod.,
 - Výsledky – k čemu jste dospěli,
 - Diskuse – možné srovnání s jinými přístupy k dané problematice, apod.
 - Závěr – celkové shrnutí, event. výhled do budoucna.
5. (případné) poděkování inspirátorovi, pokud není uveden jako spoluautor.

Bude hodnocena:

- obsahová náplň článku, logické strukturování, schopnost sdělit klíčové myšlenky, vyvodit z práce jisté závěry,
- formální zpracování, tj. dodržení správné terminologie a chemické nomenklatury (pokud bude sdělení zaměřeno do některého z chemických oborů), popisy obrázků, tabulek, formátování a